

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Всеукраїнська наукова студентська конференція
«Міжнародне право в період
турбулентності міжнародних відносин»

25 жовтня 2024

м. Одеса

Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» Олега ТОДОЩАКА
(наказ № 3178-44 від 08.10.2024 р.)

Відповідальний редактор

Аракелян Мінас Рамзесович – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України.

Укладачі:

Бехруз Хашаматула Набійович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права.

Бугаєць Альона Сергіївна – асистент кафедри міжнародного та європейського права.

Гриб Анна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Дронов Владислав Юрійович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Форманюк Вікторія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Слісаренко Анастасія Олександрівна – здобувачка вищої освіти 4 курсу факультету судового та міжнародного права.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Міжнародне право в період турбулентності міжнародних відносин» : студентська науково-практична конференція, 25 жовтня 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 489 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року.
URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#n5259>

2. Рабінович П.М. Міжнародні стандарти прав людини: властивості, загальне поняття, класифікація. Вісник Національної академії правових наук України. 2016 № 1(84). С. 19-29.

Ключові слова: *судова влада , цивільне судочинство, легітимність, судовий захист.*

Науковий керівник: *кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу Національного університету «Одеська юридична академія» Павлова Юлія Сергіївна.*

Тимошенко Софія Володимирівна
*здобувачка вищої освіти 4-го курсу
факультету прокуратури та слідства
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У СФЕРІ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН

У всьому світі кожен день відчувається тягар соціальної нерівності та дискримінації, які пронизують усі аспекти суспільного життя. Найбільш гостро це проявляється в сфері трудових відносин, адже, зокрема, на робочому місці порушуються фундаментальні права щодо рівного доступу до роботи, рівних можливостей кар'єрного зростання, рівної оплати праці за рівноцінне виконання трудових обов'язків, створення сприятливих умов праці тощо. Це не лише моральна, але й економічна проблема, бо, наприклад, в звіті McKinsey «Discovery Wins: How Inclusion Matters» зазначено, що компанії з гендерно збалансованим керівництвом мають на 25% більше шансів на вищу прибутковість. Такий

результат пояснюється тим, що різноманітність поглядів жінок і чоловіків допомагає приймати більш обґрунтовані рішення та ефективніше вирішувати проблеми, що виникають у бізнесі [1].

Також однією з вагомих проблем гендерної нерівності на ринку праці є асиметрична заробітна плата між чоловіками і жінками на користь перших. Ця тенденція є глобальною і підтверджується міжнародними дослідженнями, зокрема, даними The Global Gender Gap Index [2]. Найбільш очевидним проявом дискримінації в оплаті праці є ситуація, коли жінки та чоловіки, займаючи аналогічні посади, мають різну заробітну плату працюючи у межах одного підприємства. Гендерний розрив у зарплатні, серед іншого, є результатом стереотипів щодо ролі чоловіків і жінок в суспільстві, зокрема те, що призначення жінки полягає у веденні домашнього господарства і вихованні дітей, а також стереотипів щодо розподілення професій на суто «чоловічі» та «жіночі».

Ні для кого не секрет, що при влаштуванні жінок на роботу, роботодавці часто виявляють упередження щодо жінок, які мають сім'ю, вважаючи, що сімейні обов'язки завадять їм повністю віддаватися роботі. Всі ці аспекти заважають ефективній реалізації принципу рівності у трудовому праві на практиці, що призводить до збільшення працюючих чоловіків і зменшення кількості працюючих жінок.

У зв'язку зі всім вищевказаним, вбачається важливим аналіз деяких міжнародно-правових документів щодо забезпечення гендерної рівності в сфері трудових відносин.

Статутом Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН) від 26 червня 1945 року вперше було зафіксовано принцип рівноправності чоловіків і жінок як основоположну умову розвитку і покращення умов життя суспільства та закріплено утвердження віри «в основні права людини, у гідність і цінність людської особистості, у рівноправність чоловіків та жінок...» [3].

Сприяння рівноправ'я чоловіків і жінок в сфері трудових відносин знайшло своє відображення в Загальній Декларації прав людини, що була прийнята Генеральною Асамблеєю ООН в 1948 році [4]. Так, у статті 23 закріплено право,

без будь-якої дискримінації, на рівну оплату за рівну працю, на справедливі та сприятливі умови праці та ін. Країни-учасниці взяли на себе зобов'язання забезпечити кожній особі, яка підпадає під їхню юрисдикцію, дієвий захист від будь-яких проявів дискримінації. Цей захист включає можливість звернення до суду та отримання справедливої компенсації за шкоду, завдану внаслідок дискримінаційних дій, які суперечать цій Декларації.

Рівність прав працівників також регламентується Міжнародним пактом про економічні, соціальні та культурні права [5], яким підкреслено важливість таких прав, як право на роботу, справедливу оплату праці, безпечні умови праці, відпочинок та можливість об'єднуватись в профспілки.

Не менш важливою стала Конвенція ООН «Про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок» [6], яка була підписана в 1979 році в результаті роботи першої Всесвітньої жіночої конференції. В цьому міжнародно-правовому акті вперше було закріплено відповідальність урядів за випадки дискримінації жінок. Зокрема, Конвенція передбачає три основні зобов'язання держав-учасниць: 1) гарантувати, що жодні закони не дискримінуватимуть жінок та забезпечити їх захист шляхом санкціонування дій з боку будь-яких суб'єктів; 2) вживати заходів для забезпечення фактичної рівності жінок шляхом визначення і реалізації конкретних стратегій і програм; 3) подолання глибоко укорінених гендерних стереотипів та усунення дискримінаційних норм і практик, якими обмежуються права жінок [7].

Неможливо оминути значну роль Міжнародної організації праці у забезпеченні гендерної рівності в сфері трудових відносин. В результаті роботи цієї організації було ухвалено, зокрема: Конвенцію №100 «Про рівне винагородження чоловіків та жінок за працю рівної цінності» 1951 року; Конвенцію №111 «Про дискримінацію в галузі праці та занять» 1958 року, яка в ст. 1 закріплює визначення поняття «дискримінація», що охоплює «будь-яке розрізнення, недопущення або перевагу, що робиться за ознакою раси, кольору шкіри, статі, релігії, політичних переконань, іноземного походження або соціального походження і призводить до знищення або порушення рівності

можливостей чи поводження в галузі праці та занять...» [8]; Конвенція № 156 «Про рівне ставлення й рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящі із сімейними обов'язками» 1981 року, зокрема ст. 4 передбачено, що «для встановлення дійсної рівності ставлення і можливостей для трудящих чоловіків і жінок вживаються всі заходи, що відповідають національним умовам і можливостям, для того щоб трудящі із сімейними обов'язками могли здійснювати своє право на вільний вибір роботи та брались до уваги їхні потреби щодо умов зайнятості й соціального забезпечення» [9] та ін.

Підсумовуючи вищезазначене, можна дійти висновку, що міжнародне співтовариство розробило широкий спектр нормативно-правових актів, які визначають стандарти гендерної рівності у сфері трудових відносин. Аналіз міжнародно-правового регулювання даної теми дозволяє виявити загальні тенденції та кращі практики, які можуть бути використані для вдосконалення національного законодавства. Це створює міцний фундамент для подолання гендерних стереотипів та дискримінації на ринку праці. Однак, незважаючи на ці зусилля, проблема залишається актуальною, що свідчить про необхідність подальших досліджень та розробки ефективних механізмів її вирішення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Sundiatu Dixon-Fyle. Diversity wins: How inclusion matters. Sundiatu Dixon-Fyle, Kevin Dolan, Sara Prince. 2020. URL : <https://www.mckinsey.com/featured-insights/diversity-and-inclusion/diversity-wins-how-inclusion-matters>.
2. Fair Play: More Equal Laws Boost Female Labor Force Participation / C. Gonzales et al. *Staff Discussion Notes*. 2015. Vol. 15, no. 2. P. 1. URL : <https://doi.org/10.5089/9781498354424.006>
3. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду :Статут Орг. Об'єдн. Націй від 26.06.1945 : станом на 16 верес. 2005 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010#Text
4. Загальна декларація прав людини: Декларація Орг. Об'єдн. Націй від 10.12.1948. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text

5. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права: Міжнародний документ Організації Об'єднаних Націй від 16 грудня 1966 року. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text

6. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок: Міжнародний документ Організації Об'єднаних Націй від 18 грудня 1979 року. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207#Text

7. Клименко М. Гендерна рівність у трудових правовідносинах: міжнародно-правове регулювання. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2021. № 65. С. 173. URL : <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2021/10/33.pdf>.

8. Конвенція про дискримінацію в галузі праці та занять N 111: Конвенція Міжнар. орг. пр. від 25.06.1958 № 111: станом на 24 черв. 1975 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_161#Text

9. Про рівне ставлення й рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящі із сімейними обов'язками: Конвенція Міжнародної організації праці від 23.06.1981 № 156. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_010#Text

Ключові слова: *рівність, гендер, гендерна рівність, дискримінація в сфері трудових відносин, рівна заробітна плата, трудові правовідносини, міжнародно-правові акти.*

Науковий керівник: *кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Федорова Тетяна Сергіївна.*

ЩОДО БІОПРАТСТВА В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ, ЗАХИСТ БІОЛОГІЧНИХ РЕСУРСІВ КОРИННИХ НАРОДІВ.....	114
Кілярська Діана Вікторівна	
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЖІНОК В АРАБСЬКОМУ СВІТІ.....	119
Курманська Аріна Вадимівна	
ТЕОРЕТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В МУСУЛЬМАНСЬКИХ КРАЇНАХ.....	123
Мазур Анна Андріївна	
ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТКУ РАДИ ЄВРОПИ.....	129
Мельник Олександрівна Олександрівна	
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ БІЖЕНЦІВ У СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ УМОВАХ.....	131
Окопна Владислава Сергіївна	
МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ.....	136
Півченко Дарія Анатоліївна та Бондаренко Владислав Мар'янович	
РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ У КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ МІГРАЦІЄЮ, ПАНДЕМІЄЮ ТА ВІЙНОЮ.....	140
Рудецька Поліна Андріївна	
ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО ТА ЗБРОЙНИЙ КОНФЛІКТ: ЗАХИСТ ПОТЕРПІЛИХ ОСІБ.....	143
Скакун Вікторія Олександрівна	
ПОРУШЕННЯ ПРАВ ДИТИНИ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ФРАНЦУЗЬКОГО ЧАСОПИСУ LE NOUVEL OBSERVATEUR).....	146
Сорока Тетяна Олександрівна	
МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ЛЕГІТИМНОСТІ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	150
Тимошенко Софія Володимирівна	
ДЕЯКІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У СФЕРІ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН.....	152
Федченко Аліна Юріївна	
ПОРУШЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	157
Шаркова Діана Дмитрівна	
ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ БОРОТЬБИ З ДИСКРИМІНАЦІЄЮ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ.....	162